

22 april 2021

Arbetsmarknadsdepartementet

Yttrande över SOU 2020:79 delbetänkandet Effektivare tillsyn över diskrimineringslagen – aktiva åtgärder och det skollagsreglerade området

Läraryrket har fått möjlighet att yttra sig till Arbetsmarknadsdepartementet angående delbetänkandet *Effektivare tillsyn över diskrimineringslagen – aktiva åtgärder och det skollagsreglerade området* (SOU 2020:79).

Utredningens uppdrag samt förslag i korthet

Utredningen består av två delar. Den första delen handlar om att analysera om nuvarande bestämmelser om tillsyn i diskrimineringslagen (2008:567), DL, avseende aktiva åtgärder är ändamålsenliga för en effektiv efterlevnad av lagen och vid behov föreslå ändringar som kan leda till en ökad efterlevnad.

Den andra delen av uppdraget innebär att utredningen ska analysera hur tillsynen över bestämmelserna i DL när det gäller det skollagsreglerade området i sin helhet kan flyttas från Diskrimineringsombudsmannen (DO) till Statens skolinspektion (Skolinspektionen).

Utredningen har föreslagit olika åtgärder som syftar till att göra tillsynen mer effektiv. Till exempel föreslås att Diskrimineringsombudsmannen (DO) ska få rätt att utfärda föreskrifter för att tydliggöra vad arbetsgivare och utbildningsanordnare är skyldiga att göra för att främja och förebygga diskriminering. Vidare föreslås att centrala arbetstagarorganisationer får vända sig direkt till den nämnd som beslutar om att

22 april 2021

utdöma vite utan att först gå via DO. Det föreslås också en förstärkt samverkan mellan DO och Arbetsmiljöverket. På det skollagsreglerade området föreslås att tillsynen flyttas från Diskrimineringsombudsmannen till Skolinspektionen.

Läraryrketets synpunkter

Sammanfattningsvis ställer sig Läraryrket bakom förslagen om effektivare tillsyn avseende aktiva åtgärder inom arbetslivet och högre utbildning i diskrimineringslagen (2008:567), DL, samt överflyttning av tillsynen över det skollagsreglerade området från Diskrimineringsombudsmannen (DO) till Statens skolinspektion (Skolinspektionen).

Diskriminering bottnar ofta i strukturella orättvisor och förtryck som vissa grupper kan utsättas för. Vi anser att utredningens förslag om överflyttning av tillsynen tydliggör arbetsgivares och tillsynsmyndigheters roller och ansvar, och att det därför torde bli enklare att bedriva förebyggande och främjande arbete mot diskriminering genom den föreslagna överflyttningen av tillsynen från DO till Skolinspektionen. Om en och samma myndighet har tillsyn och talerätt avseende såväl diskriminering som kränkande behandling minskar dessutom skillnaderna i handläggningen av dessa ärenden. Det är en förändring som i förlängningen medför att barn och elevers bästa tillvaratas och förstärks i svensk rätt och samhälle. Detta medför också en förenkling för utbildningsanordnarna, och ger Skolinspektionen som tillsynsmyndighet möjlighet att ta sig an frågorna med en större helhetssyn.

Utredningen innehåller välkomna förslag att samordna reglerna om aktiva åtgärder med skollagens bestämmelser. Enligt skollagen kan skadestånd utgå vid såväl kränkande behandling som för brister i arbetet med aktiva åtgärder. Skollagen innehåller, utöver skadestånd, en mängd olika administrativa sanktioner. Till dessa hör föreläggande att fullgöra skyldigheter, vilket kan förenas med vite, anmärkning, återkallande av godkännande, medgivande eller bidrag samt förbud att driva verksamhet. Vår bedömning är att arbetet med de aktiva åtgärderna förstärks och blir på så sätt mer verkningsfulla. De kommer också att medföra större tydlighet och ge bättre effekt i arbetet med de aktiva åtgärderna.

Avseende förslaget om de materiella bestämmelserna och aktiva åtgärderna. Vi ställer oss bakom förslaget om att bestämmelser som finns om aktiva åtgärder avseende diskriminering i DL med vissa nödvändiga anpassningar samordnas med skollagen såvitt

22 april 2021

avser reglerna om aktiva åtgärder och kränkande behandling. Vi anser i likhet med utredningen att de materiella reglerna om aktiva åtgärder avseende diskriminering bör hållas samlat i DL. Det vi dock saknar i utredningen är perspektivet att skolan är en arbetsplats för lärare och att lärarna kan utsättas för diskriminering och kränkning av såväl elever, kollegor och arbetsgivare. Det kan medföra att olika föreskrifter kan komma att gälla beroende på vem som diskriminerar eller blir diskriminerad. Det i sig kan skapa en otydlighet och en oförsägarhet för lärarna.

Utredningen föreslår ett kunskapslyft vid Skolinspektionen och menar att det bör kunna ske genom nyrekrytering och internutbildning om diskriminering, samt att myndigheterna ska samverka. Läraryrket instämmer och menar att ett sätt att stärka det förebyggande och främjande arbetet är att satsa på att stärka medarbetarnas kompetens på området. Vi bedömer dock, för att Skolinspektionen ska lyckas i sin roll behöver den stöd för att utvecklas och förändras. Skolinspektionen behöver bli en utvecklande myndighet, möjligtvis bör man se över om Skolinspektionen behöver förändras i grunden för att kunna bli en utvecklande myndighet. Myndigheten behöver höja kunskapsnivån för de personella resurserna och satsa på kompetensutveckling och ett effektivare arbetssätt. Skolinspektionen bör också ges förutsättningar för att rikta in sig på strukturella åtgärder inom skolans område. Se Läraryrket's tidigare yttrande i *"En mer likvärdig och effektiv skoltillsyn"*, U2020/04703/GV (Dnr 20200074).

Avslutningsvis anser vi att utredningens förslag tydliggör arbetsgivares och tillsynsmyndigheters roller och ansvar, och att det därför borde bli enklare att bedriva förebyggande och främjande arbete mot diskriminering inom skolan samt att perspektivet barnets bästa förstärks. Läraryrket anser att överflyttning av tillsynen till Skolinspektionen medför en förenkling för utbildningsanordnarna och ger Skolinspektionen som tillsynsmyndighet möjlighet att ta sig an frågorna med en helhetssyn. Vi anser dock att Skolinspektionen behöver förändras för att bli en utvecklande kraft i skolan.

Läraryrket

Johanna Jaara Åstrand
OrdförandeJennie Ramic
Förbundsjurist